

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Høringssvar fra Høgskolen i Lillehammer til forslag til endring i forskrift om kvalitetssikring i høyere utdanning og fagskoleutdanning

Vi viser til brev fra Kunnskapsdepartementet, datert 5.11.2015, med forslag til endring i forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning. Høgskolen har gjennomført en bred høring intern ved avdelinger og seksjoner, samt studentorganisasjonen. Vårt høringssvar er strukturert i henhold til punktene i høringsbrevet.

Til kapittel 2 – NOKUTs tilsynsvirksomhet og oppnevning av sakkyndige

Vi støtter departementets vurderinger om at NOKUT i noen tilfeller kan gjennomføre tilsyn uten bruk av sakkyndige ved vurderinger av om klare, utvetydige krav i lov og forskrift er oppfylt, i for eksempel spørsmål om studentrettigheter er ivaretatt, sammensetting av institusjonens styre og kvantitative krav. Hovedregelen må fortsatt være at sakkyndige komiteer gjennomfører tilsyn med akkrediterte studietilbud og institusjoner.

Til kapittel 3 – Systematisk kvalitetsarbeid

Høgskolen i Lillehammer støtter samtlige foreslåtte endringer i forskriften vedrørende rammene for arbeid med institusjonenes kvalitetssystem. Vi vurderer disse som positive for kvalitetsarbeidet ved institusjonen framover og ikke minst på bakgrunn av våre erfaringer etter andre evalueringssyklus. Den viktigste forandringen for den skisserte modifikasjonen er at fokus endres fra «evaluering av kvalitetssikringssystem» til et tydeligere tilsyn med hvorvidt institusjonenes kvalitetsarbeid faktisk bidrar til å forbedre kvaliteten på institusjonens studieprogram.

I denne sammenhengen vil vi påpeke at det vil være klargjørende om departementet i større grad understreker NOKUTs rolle som tilsynsorgan. Blanding av tilsyn og kvalitetsutviklingsagent kan være en uheldig kombinasjon som i ytterste konsekvens vil kunne svekke NOKUTs troverdighet som tilsynsmyndighet, samtidig som institusjonenes ansvar for kvalitetsutviklingen kan bli mer utydelig.

Vi anbefaler også den foreslåtte forandring om forskriftsfesting av periodiske evalueringer for høgskolens studietilbud med representasjon fra arbeidslivet og studentene og at resultatene fra evalueringene skal offentliggjøres. Høgskolen i Lillehammers kvalitetssystem har i dag innarbeidet tilsvarende evalueringer med slike rammebetingelser. Systemet er nettbasert og åpen publiseringskanal for alle evalueringer av studieprogram og andre undersøkelser som inngår i høgskolens kvalitetssikring. Det publiseres i dag elektronisk og er åpent tilgjengelig for alle.

Studentforeningen List kommenterer dette punktet på følgende måte:

”Lillehammer Studentorganisasjon (LiSt) støtter forslaget om å forskriftsfeste krav til periodiske evalueringer og systematisk kvalitetsarbeid, i tråd med europeiske standarder. Dette vil, på en bedre måte enn i dag, bidra til utvikling og kontinuerlig økt kvalitet i de faglige miljøene og på institusjonen.

LiSt er også positiv til å forskriftsfeste inkludering av studentene og eksterne aktører i

Postadresse	Besøksadresse	Telefon	Telefaks	Organisasjonsnummer
Høgskolen i Lillehammer	Gudbrandsdalsvegen 350	+47 61 28 80 00	+47 61 26 07 50	975264793
Avdelingsnavn	2624 Lillehammer			
Postboks 952	E-post			
2604 Lillehammer	post@hil.no	www.hil.no		

kvalitetsarbeidet. Dette vil føre til at studentene vil få mer eierskap til egen evaluering, noe om kan bidra til høyere kvalitet og bedre utbytte av evalueringene i etterkant.

Departementet skriver i høringsnotatet, s. 7, femte avsnitt, at "Institusjonen er selv ansvarlig for sitt kvalitetsarbeid og fastsetter hvilke elementer som inngår i kvalitetssikringssystemet og kvalitetsarbeidet. Forslaget innebærer ikke en endring av gjeldende rett".

LiSt mener at dette er en fleksibilitet som har ført til at det oppstår for store ulikheter i kvalitetsarbeidet på de forskjellige institusjonene. Det vil være en fordel dersom utdanningsinstitusjonene kan ta utgangspunkt i en nasjonal standardisert form i kvalitetsarbeidet, og at det lages en uttømmende liste for elementer som skal inngå i kvalitetsarbeidet. Dette mener vi, fordi dersom en institusjon har et kvalitetsarbeid som er et feilslått og dårlig, vil det ikke bli avdekket, i verste fall, på åtte år. Med en uttømmende liste, vil institusjonene ha like utgangspunkt, og kunne dele erfaringer med hverandre for å få optimalisert kvalitetsarbeidet.

Eventuelt kan det være et minimumskrav for hvilke elementer som skal inngå i kvalitetsarbeidet, og at institusjonene utover det selv kan velge hva som skal inngå i det, alt etter de lokale behov.

Kvalitetsarbeidet skal trossalt omfatte alle forhold som har betydning for studiekvaliteten, derfor er det viktig at man har noen lunde de samme utgangspunktene."

Det virker ellers rimelig at det gis en frist på et år for å rette opp forholdene der de ikke er tilfredsstillende.

Til kapittel 4 akkreditering av studier

Høgskolen støtter forslaget i alternativ 1 (dvs. rent kvalitativt krav), både i forhold til §3-2(2) akkreditering av mastergradsstudier og §3-3(5) akkreditering av doktorgradsstudier. Studienes egenart må være avgjørende for vurderingen av krav til fagmiljø. Samtidig gis det støtte til at det bør stilles høye krav til kompetansen og det må dokumenteres at studiet har sin base i solide fagmiljøer, som dekker alle deler av utdanningens faglige innhold. Når det gjelder ph.d.-nivået, kan det imidlertid diskuteres hvorvidt alle studiets deler bør dekkes utelukkende av fagmiljøet ved institusjonen. Doktorgradsutdanning er som kjent utdanning på aller høyeste nivå. Doktorgrader avlegges av kandidater med høy kompetanse.

Det totale antallet norske avlagte doktorgrader var i 2014 1448. Tallet vil kanskje stige noe, men dette vil uansett være en eksklusiv utdanning for de relativt få. Samtidig krever doktorgradsutdanningene høy kvalitet og spisskompetanse i fagmiljøet. For et lite land med tallmessig sett få doktorgradsstudenter og et lavt antall forskere, vil selv de breie forskningsmiljøene kunne mangle spisskompetanse. Spørsmålet er om ikke den totale kompetansen lar seg best utnytte ved doktorgradssamarbeid over institusjonsgrensene.

Selv tilbyr Høgskolen i Lillehammer en doktorgradsutdanning i audiovisuelle medier i samarbeid med NTNU, en ordning som fungerer utmerket. Vi håper imidlertid at begrepet *tilstrekkelig faglig bredde* vil bli klargjort etter hvert, ettersom det er vanskelig å forstå det presise innholdet. Heller ikke ordskapning *bindestreksfag* er opplysende i denne sammenhengen. I vår forståelse er f.eks. masterstudiet i spesialpedagogikk en veletablert disiplin, selv om den er sammensatt av to substantiver, og forholder seg til moderdisiplinen *Pedagogikk*. Et annet viktig aspekt i denne sammenhengen er at en rekke masterprogram, kanskje særlig ved høgskolene, ivaretar behovet for tverrfaglig kompetanse, slik det ofte forventes som svar på komplekse samfunnsutfordringer.

Disse kan ofte ikke etterkommes med masterprogrammer fra en av de brede, disiplinbaserte fagmiljøer.

Vi registrerer også et stadig større behov for spesialister innenfor litt snevre fagområder. Et eksempel på en slik utdanning er høgskolens master i *miljøpsykologi*. Det er et mye mer omfattende studie enn en fordypning innen et masterprogram i psykologi vil kunne være. Samspillmeldingen foreslår da også – stikk i strid med høringsbrevet - å videreutvikle hovedmodellen for helse- og sosialfaglige profesjonsutdanningene i høyere utdanning, basert på brede grunnutdanninger og spesialisering på mastergradsnivå.

Vi vil også bemerke at det kan se ut som om endringsforslaget i alternativ 2 ønsker å ta ut førstestillingsbegrepet og erstatte det med førsteamanuensis eller professorkompetanse. Vi mener at førstelektor er fullt ut kompetent til å veilede på master, mens førsteamanuensiskompetanse bør være minimum for å veilede på Ph.d. Vi støtter ellers også kravet til veiledningskompetanse for ph.d.-/førstelektorkandidater.

Studentforening LiST har følgende uttalelse til akkreditering av masterstudier:

«Lillehammer Studentorganisasjon mener at alternativ 2 i størst grad ivaretar studiekvaliteten på mastergradsstudiene. Alternativ 1, på den annen side, vil kunne føre til at fagmiljøet vil bestå av et absolutt minimum ansatte. Ordlyden i høringsnotatet viser at kun det antall ansatte som er "nødvendig", er nok. En slik fleksibilitet, vil utad fremstå som best for institusjonene, men vil kunne bli misbrukt til å holde kostnader nede. Det vil gå på bekostning av studentene.

Dersom et fagmiljø er på minimumsgrensen for antall ansatte, er det tenkelig at det ikke vil være tilstrekkelig for å sikre kontinuerlig faglig utvikling. Eksempelvis dersom en ansatt blir langtidssykemeldt, vil man falle under minimumsgrensen.

Alternativ 2 vil også ivareta alternativ 1, ved at det kvantitative kravet kan fravikes dersom fagmiljøet dokumenterer tilstrekkelig kvalitet i fagmiljøet.

LiSt mener alternativ 2 er det beste.»

Vi er ellers avvisende til departementets foreslåtte distinksjon mellom *stipendiater* (ansatte studenter i et doktorgradsprogram) og *kandidater*, doktorgradsstudenter som ikke er ansatt, men som likevel følger doktorgradsprogramets progresjon, der kun den første kategorien kan være med å oppfylle kvantitetskravene som er satt (5 uteksaminerte i året). Etter vår mening bør begge kategoriene telles med.

Når det gjelder akkreditering av stipendprogram for kunstnerisk utviklingsarbeid er vi kjent med at stipendprogramordningen er under endring. Det er i denne sammenhengen viktig at kunstneriske utdanninger ivaretas på en god måte i fremtidig forskrift og at kriteriene som følger er tilpasset egenarten til denne type studier.

Til kapittel 5. Akkreditering av institusjon

I forhold til universitetsakkreditering så bør fremtidige krav ikke nødvendigvis være fundert i at to doktorgradsområder må ha særlig regionale betydning (være sentral for regionale virksomheters verdiskaping). Det må være mulig å nå en universitetsakkreditering med egen profil på doktorgradsområdene.

Når det gjelder universitetsakkreditering støtter altså HIL alternativ 2, vil oppfordre til at kravene gjennomgås på nytt. Det gjelder særlig spørsmålet om fire doktorgrader hvor institusjonen selv dekker alle fagets deler er et relevant krav i den situasjonen som oppstår etter strukturendringene i sektoren. Tidligere høyskoler uten universitetsakkreditering får universitetsstatus som resultat av fusjoner.

Det blir ingen høyskoler i Norge nord for Molde, HIOA og Høgskolene i Sørøst har planer om å søke universitetsakkreditering så raskt som mulig. Å tilby Ph.d.-utdanning er en god indikator på institusjonenes faglig styrke, men hvorfor fire? Og hvorfor «alle deler av studiet innenfor egen institusjon»? Problemet ligger i at ordningen inviterer til en jakt på doktorgrader, en jakt som kanskje ikke styrker utdanningstilbudet i Norge. Antakeligvis kan tilbudet om doktorgradsutdanning i Norge allerede være tilstrekkelig til å dekke behovet. Doktorgradsutdanning blir et redskap for å oppnå universitetsstatus.

Rent strukturelt kan dette fjerne oppmerksomhet fra viktige utdanningsoppgaver på BA og MA-nivå. Universitetspresset er økende på høyskoler med faglige ambisjoner, når institusjonstypen er i ferd med å bli utradert. HIL oppfordrer altså til en grundig vurdering av kriteriene for å oppnå universitetsstatus, særlig når det gjelder kravet om antall doktorgradsutdanning. Vi håper formuleringene om en helhetlig vurdering av kvalitet i institusjonens hovedoppgaver kan bidra til at f. eks. institusjonens størrelse, bredde, utdanningskvalitet og forskningsinnsats signaliserer at universitetsstatus kan oppnås langs ulike veier.

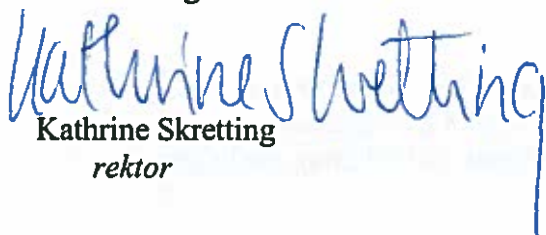
Høgskolen støtter forslaget til at NOKUT kan trekke tilbake akkrediteringen for deler av et doktorgradsstudium eller tilsvarende stipendprogram. Det er imidlertid viktig at kriteriene for hva som ansees som vilkår for å få godkjent en spesialisering er tydelige, slik at institusjonen selv kan vurdere dette. Høgskolen støtter også forslaget om mulighet for å vedta karenstid på to år for søkerinstitusjoner som ikke oppfyller grunnleggende forutsetninger.

Til kapittel 8. Sluttbestemmelser

Høgskolen støtter forslaget om at det er viktig med en tilstrekkelig lang overgangsordning, som bør strekke seg over 3 år etter vår mening.

Lillehammer 4.2.2015

Med vennlig hilsen

Kathrine Skretting
rektor

Jens Uwe Korten
prorektor